

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
Кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 «Туризм»
(шифр та найменування спеціальності)

**На тему: «Перспективи впровадження в Україні світового досвіду розвитку
сільського туризму і створення кластерів сільського туризму»**

(назва теми)

Виконавець:

студентка ДФН ФМЕ

Завгордня Ірина Олександрівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Михайлюк Олена Леонідівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми:

Сільський туризм на сьогоднішній день є одним з перспективних напрямків розвитку індустрії туризму в світі.

Помітний інтерес до розвитку означеного виду туризму пов'язаний зі зміною умов існування людини, ритму його життя, а відповідно - рівня його здоров'я, з появою так званих "хвороб цивілізації", у зв'язку, з чим зростає необхідність забезпечення оптимальних умов відпочинку, профілактики, лікування та відновлення здоров'я населення різного віку і професій. Сільський (або зелений) туризм може вирішити проблему необхідності реабілітації, психічного оздоровлення за рахунок впливу на здоров'я людини природних, екологічних чинників. Популярність сільського зеленого туризму як виду відпочинку пов'язана з тим, що він найбільшою мірою відповідає рекреаційним потребам людей, які живуть в умовах урбанізованого середовища, в районах зі складною екологічною ситуацією, що страждають від гіподинамії і постійного нервового перенапруження.

У результаті розвитку сільського туризму городяни мають можливість отримувати здоровий відпочинок за цілком прийнятними цінами, а сільські жителі - можливість ефективніше використовувати свій житловий фонд, реалізувати частину виробленої сільськогосподарської продукції прямо на місці.

Мета дослідження: аналіз сучасного стану розвитку сільського туризму; упровадження світового досвіду процесу кластеризації сільського туризму в Україні.

Завдання:

- розглянути теоретичні поняття: туризм, туристична діяльність та сільський туризм;
- дослідити нормативно-правові засади розвитку сільського туризму;
- охарактеризувати рівень розвитку сільського туризму в світі;
- проаналізувати процес кластеризації туристичної діяльності та процес кластеризації сільського туризму в світі;
- дослідити існуючі види та моделі кластерів сільського туризму в Україні;
- надати пропозиції щодо впровадження світового досвіду процесу кластеризації сільського туризму в Україні.

Об'єкт дослідження – об'єкти сільського туризму і кластерні утворення на базі сільського туризму в світі та Україні.

Предмет дослідження – процес впровадження в Україні світового досвіду кластеризації сільського туризму.

Методологічну базу кваліфікаційної роботи складають загальні наукові та спеціальні економічні методи, серед яких в основному використовувалися:

монографічний, порівняльний, статистичний - для аналізу умов розвитку туризму; SWOT-аналіз; метод аналогії, метод аналіз-синтез, системно-структурний – для систематизації основних понять. Для представлення результатів аналізу використовувалися можливості програми побудови діаграм.

Інформаційну базу склали нормативно-правові документи європейських країн, України та інших держав, статистичні дані держкомстату України, літературні та Інтернет-джерела.

Структура та обсяг роботи. Випускна робота складається з трьох розділів; містить 14 таблиць, 15 рисунків, 2 додатки, висновки і пропозиції. Список літератури складається з 102 найменувань. Загальний обсяг роботи 110 сторінок.

Публікації. Результати дослідження були представлені на науково-практичних конференціях у вигляді публікацій тез доповідей у збірниках наукових праць:

1. Завгородня І. О. Природоохоронні території та національні парки як фактор розвитку туризму в різних регіонах північної Америки. – Матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України» від 12 квітня 2018 року. – м. Одеса.- С. 605-609.

2. Завгородня І. О. Сучасний стан розвитку Одеського зоологічного парку. - «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України» 15 квітня 2020 року.- ОНЕУ, Одеса.- С.

3. Завгородня І. О. Маркетингова оцінка діяльності туроператора «Веселка». - «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України» 15 квітня 2020 року.- ОНЕУ, Одеса.- С.

4. Завгородня І. О. Кластери к чинник розвитку сільського туризму у Чорногорії. –«Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України» 15 квітня 2020 року.- ОНЕУ, Одеса.- С.

5. Завгородня І. О. Перспективи впровадження світового досвіду процесу кластеризації сільського туризму в Україні. -Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України» 15 квітня 2020 року. - ОНЕУ, Одеса.- С.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні передумови розвитку сільського туризму*» надана характеристика теоретичних понять: туризм, туристична діяльність, сільський туризм; досліджено нормативно-правові засади розвитку сільського туризму.

У другому розділі «*Досвід кластеризації сільського туризму в світі*» охарактеризований рівень розвитку сільського туризму в світі; проаналізований процес кластеризації туристичної діяльності; розглянуто процес кластеризації сільського туризму в світі.

У третьому розділі «*Перспективи впровадження в Україні кластеризації сільського туризму*» проаналізовано існуючі види та моделі кластерів сільського туризму в Україні; надано пропозиції щодо впровадження світового досвіду процесу кластеризації сільського туризму в Україні.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ряді держав сільський туризм є провідним напрямком туристичної діяльності, що знаходить відображення в національних концепціях розвитку туризму. Ці концепції, окрім економічного (комерційного) аспекту, несуть також важливе ідеологічне навантаження. Як правило, розвиток сільського туризму забезпечує зберігання національних традицій та етнокультурної спадщини, природного та етнокультурного середовища, архітектурних та історичних цінностей та традиційного способу життя.

У країнах, де сільський туризм має значну питому вагу на туристичному ринку, активно використовується державне регулювання означеної сфери. Його основною метою є розбудова та розвиток сільських територій. Разом з державною підтримкою у країнах створюються асоціації сільського туризму, що сприяють його розвитку шляхом надання консалтингових, маркетингових та інформаційних послуг.

Світовий досвід свідчить, що використання кластерного підходу в економіці розвинутих країн значною мірою сприяє підвищенню їх стійкості та конкурентоспроможності. Кластерна концепція стала новим інструментом розвитку економік провідних країн. Вона передбачає альтернативний підхід до теорії конкуренції, надаючи можливість отримання вигоди кожному суб'єкту кластера, у рамках якого його учасники за рахунок розвитку нових зв'язків та кооперації отримують конкурентні переваги, що дозволяє їм успішно конкурувати у глобальному середовищі.

Головними перевагами кластеризації туризму є доступність для підприємств: інновації, спеціалізація, постійний розвиток нових товарів і послуг, доступність наукових досліджень і необхідної інформації, доступність кваліфікованих людських ресурсів, маркетинг і просування, фінансування і підтримка. Загалом кластеризація сільського туризму

забезпечує формування брендів на сільських територіях та створює їх локальний імідж, що ґрунтується на якісних місцевих продуктах та послугах.

Використання кластерної концепції у реальній економіці України передбачає створення та розвиток кластерів, які повинні стати новими точками її оновлення та зростання. Процес кластеризації в Україні має свої особливості, які не завжди відображають позитивну динаміку як кластера в цілому, так і його окремих учасників. Однією з цілей реалізації кластерної політики в Україні є подолання різноманітних бар'єрів та «вузьких місць», які перешкоджають ефективній взаємодії підприємств та організацій, що входять до складу кластеру. До них слід віднести недостатній рівень організаційного розвитку, а саме відсутність ефективних організаційних структур управління кластерами.

Варто зазначити, що для успішного розвитку кластерних ініціатив у сфері сільського туризму в Україні потрібно у першу чергу дотримуватися наступних рекомендацій, розроблених на базі світового досвіду процесу кластеризації сільського туризму:

1. Необхідно на державному рівні розробити та затвердити Національну програму кластерної економіки України.

2. Розробити та затвердити стратегію підвищення конкурентоспроможності регіонів на основі формування та розвитку кластерних структур у сфері сільського туризму.

3. Забезпечити державою сприятливого ділового середовища для розвитку малих та середніх підприємств.

4. Забезпечення більш стійких зв'язків між підприємництвом, науково-освітніми та науково-дослідними закладами, державними установами та громадськими організаціями у кластерних структурах.

5. Створення координаційних центрів у міністерствах та відомствах за формуванням транскордонних, національних та регіональних кластерів сільського туризму, враховуючи пріоритети національного і загальноєвропейського розвитку.

6. Втілення інноваційних освітніх програм для підготовки та перепідготовки спеціалістів, які приймають участь в розвитку та функціонуванні галузі сільського туризму.

7. Організація проведення наукових досліджень із визначення пріоритетів формування національних та регіональних кластерів сільського туризму

8. Утворення національної та регіональних рад з конкурентоспроможності з чіткою координацією на розроблення та виконання проектів туристичних кластерних об'єднань сільського туризму, реалізація туристичних кластерних ініціатив.

9. Стимулювання обласними державними адміністраціями в регіонах організації взаємодії влади в великим, середнім та малим туристичним та сільським бізнесом на основі формування регіональних кластерів сільського туризму.

10. Розроблення обласними державними адміністраціями програм розвитку кластерної економіки в галузі сільського туризму в регіонах на період до 2025 року.

11. Створення загальнодержавної інформаційно-аналітичної системи з розповсюдження інформації про формування та розвиток туристичних кластерів сільського туризму, моніторингу процесу їх розвитку та поширення інформації позитивного досвіду кластерного розвитку на міжнародному, національному та регіональному рівнях, сприяння створенню центрів знань

12. Створення можливості для участі українських кластерних об'єднань сільського туризму у міжнародних кластерних альянсах.

Анотація
Завгородня І. О.

«Перспективи впровадження в Україні світового досвіду розвитку сільського туризму і створення кластерів сільського туризму»

випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 242
Туризм Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів; містить 14 таблиць, 15 рисунків, 2 додатки, висновки і пропозиції. Список літератури складається з 102 найменувань.

Об'єкт дослідження – об'єкти сільського туризму і кластерні утворення на базі сільського туризму в світі та Україні.

Предмет дослідження – процес впровадження в Україні світового досвіду кластеризації сільського туризму.

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ» наведена характеристика основних понять і визначень, досліджені нормативно-правові засади розвитку сільського туризму в світі та Україні.

У другому розділі «ДОСВІД КЛАСТЕРИЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ» оцінено рівні розвитку сільського туризму в світі; досліджено процес кластеризації туристичної діяльності та процес кластеризації сільського туризму в світі.

У третьому розділі «ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ» проаналізовано існуючі види та моделі кластерів сільського туризму в Україні, надано пропозиції щодо впровадження світового досвіду процесу кластеризації сільського туризму в Україні.

Ключові слова: туризм, сільський туризм, кластер, кластеризація, туристичні кластери, кластери сільського туризму

Summary
Zavgorodnya I. O.

«Prospects for introduction of the world experience of rural tourism development and creation of rural tourism clusters in Ukraine»

graduation thesis for bachelor's degree in specialty 242
Tourism Odessa National Economic University
Odessa, 2020

Qualification work consists of three sections; contains 14 tables, 15 figures, 2 appendices, conclusions and suggestions. The list of literature consists of 102 titles.

Object of study - rural tourism objects and clusters based on rural tourism in the world and Ukraine.

The subject of the research is the process of introduction of the world experience of rural tourism clustering in Ukraine.

The first section "THEORETICAL PREREQUISITES OF RURAL TOURISM DEVELOPMENT" describes the basic concepts and definitions, investigates the legal framework for rural tourism in the world and Ukraine.

The second section, "EXPERIENCE OF RURAL TOURISM CLUSTERING IN THE WORLD," assesses the level of rural tourism development in the world; the process of clustering of tourist activity and the process of clustering of rural tourism in the world are investigated

In the third section "PROSPECTS OF IMPLEMENTATION OF RURAL TOURISM CLUSTERING IN UKRAINE", the existing types and models of rural tourism clusters in Ukraine are analyzed, and proposals for introduction of world experience in the process of clustering of Ukraine are represented.

Keywords: tourism, rural tourism, cluster, clustering, tourist clusters, rural tourism clusters